

ИКОНОМИЧЕСКИ УНИВЕРСИТЕТ - ВАРНА
ФАКУЛТЕТ „УПРАВЛЕНИЕ“
КАТЕДРА „УПРАВЛЕНИЕ И АДМИНИСТРАЦИЯ“

Приета от ФС (протокол №12/29.04.2024 г.)

Приета от КС (протокол №10/16.04.2024 г.)

УТВЪРЖДАВАМ:

Декан:

(доц. д-р Добрин Добрев)

У Ч Е Б Н А П Р О Г Р А М А

ПО ДИСЦИПЛИНАТА: „ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА И УПРАВЛЕНИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ ”

ЗА СПЕЦ: „Мениджмънт на образованието“; ОКС „магистър“ – задочно обучение

КУРС НА ОБУЧЕНИЕ: 5 за СС и СНУ, 6 за ДНДО

СЕМЕСТЪР: 9 за СС и СНУ, 11 за ДНДО

ОБЩА СТУДЕНТСКА ЗАЕТОСТ: 270 ч.; в т.ч. аудиторна 38 ч.

КРЕДИТИ: 9

РАЗПРЕДЕЛЕНИЕ НА СТУДЕНТСКАТА ЗАЕТОСТ СЪГЛАСНО УЧЕБНИЯ ПЛАН

<i>ВИД УЧЕБНИ ЗАНЯТИЯ</i>	<i>ОБЩО (часове)</i>
АУДИТОРНА ЗАЕТОСТ:	
т.ч.	
• ЛЕКЦИИ	23
• УПРАЖНЕНИЯ (семинарни занятия/ лабораторни упражнения)	15
ИЗВЪНАУДИТОРНА ЗАЕТОСТ	232

Изготвили програмата:

1.
(доц. д-р Д. Серафимова)

2.
(проф. д-р А. Андреева)

Ръководител катедра:
„Управление и администрация“ (доц. д-р Д. Серафимова)

I. АНОТАЦИЯ

Дисциплината “Институционална рамка и управление на образователните организации” е предназначена за студентите от специалност „Мениджмънт на образованието“ в Икономически университет – Варна.

Основното предназначение на дисциплината е да представи цялостна картина на управленската дейност, като обхване функционални, структурни и поведенчески аспекти на осъществяването ѝ, конкретизирайки ги по отношение на особеностите на образователните организации чрез характеризирани на институционалната рамка за развитието им. По този начин тя способства студентите да придобият знания за същността и развитието на управлението, за различните концепции и схващания за управление на организациите, като същевременно представи техните особености при управление на организации и институции от сферата на образованието.

Целта е дисциплината да послужи като основа за формиране у студентите на идея за общия модел на управление на организациите, като същевременно ги конкретизира по отношение на специфичните особености на образователните организации.

Чрез дисциплината се формират знания за: управлението като процес и процесът на вземане на управленски решения; анализ на външната и вътрешната среда на образователните организации; разработване на различни видове цели на образователните организации и тяхното съгласуване; избор, разработване, внедряване и контролиране на стратегиите на образователните организации; планиране, координиране и организиране на дейността и работата на хората в образователните организации; мотивиране на сътрудниците, създаване и управление на групи и екипи; ефективно лидерство, власт и влияние на ръководителите в образователните организации.

Обучението по тази дисциплина дава възможност на студентите да развият и прилагат следните видове умения: да използват правилно и целенасочено усвоените техники за планиране, организиране, ръководство и контролиране на дейността в образователните организации; да прилагат концептуални, диагностични и творчески умения в управлението на отделни обекти или цели организации.

В хода на обучение се прилагат и развиват следните ключови компетентности, съгласно препоръката на Съвета на Европейския съюз от 22 май 2018 г.: личностна, гражданска и предприемаческа.

- **Личностна компетентност:** Развиване на способност за конструктивна работа с други хора, за ефективно взаимодействие с останалите членове на образователната организация или екипа и за поддържане на колегиални и взаимно полезни взаимоотношения с хора от други екипи и отдели на организацията; умения за решаване на проблеми.

- **Гражданска компетентност:** Придобиване на умения за вземане на управленски решения, вкл. насочени към балансиране на интересите на различни заинтересовани страни; умения за балансиране между организационните интереси и очакванията на различни социални групи, както и за опазване на околната среда.

- **Предприемаческа компетентност:** Развиване на способност за управление и развитие на организации от сферата на образованието, вкл. за критично мислене, диагностика, аналитичност, планиране, организиране, ръководство на хора и контролиране на дейността, както и за отговорност и социална ангажираност.

II. ТЕМАТИЧНО СЪДЪРЖАНИЕ

№ по ред	НАИМЕНОВАНИЕ НА ТЕМИТЕ И ПОДТЕМИТЕ
ТЕМА 1. ИНСТИТУЦИОНАЛНА РАМКА ЗА РАЗВИТИЕ НА ОБРАЗОВАТЕЛНИТЕ ОРГАНИЗАЦИИ	
1.1	Еволюция на законодателството в България, регламентиращо развитието на образованието
1.2	Закон за предучилищното и училищното образование
1.3	Закон за висшето образование
1.4	Обща характеристика на наредби, указания и други нормативни актове, регулиращи развитието на образователните организации в България
1.5.	Училищна и университетска автономия
ТЕМА 2. СИСТЕМИ ЗА УПРАВЛЕНИЕ НА ОБРАЗОВАНИЕТО И ОБРАЗОВАТЕЛНИ МОДЕЛИ	
2.1	Системи за централизирано и децентрализирано управление на образованието
2.2	Образователни модели
2.3	Компетентностен подход в управление на образованието
ТЕМА 3. СЪЩНОСТ НА УПРАВЛЕНИЕТО И РАЗВИТИЕ НА УПРАВЛЕНСКАТА ТЕОРИЯ	
3.1	Същност и характеристика на образователните организации като специфичен обект на управлението
3.2	Процес на управление, основни и комплексни управленски функции. Равнища на управление
3.3	Роли на ръководителя и управленски умения
3.4	Исторически предпоставки за възникване и обща характеристика на школите и подходите в управленската теория
ТЕМА 4. ПРОЦЕС НА ВЗЕМАНЕ НА УПРАВЛЕНСКИ РЕШЕНИЯ	
4.1	Същност и видове управленски решения
4.2	Етапи в процеса на вземане на управленски решения
4.3	Стилове на взаимодействие с подчинените при вземане на решения
ТЕМА 5. ПЛАНИРАНЕ	
4.1	Функцията планиране и ролята ѝ в управлението на организациите. Планирането като процес
4.2	Подходи за планиране. Стратегическо, тактическо и оперативно планиране. Видове планове
ТЕМА 5. СРЕДА НА ОРГАНИЗАЦИЯТА	
5.1	Анализ на средата на организацията – същност и предназначение. Параметри на средата на организацията
5.2	Методи и техники за анализ на външната и на вътрешната среда на организацията
ТЕМА 6. ЦЕЛИ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА	
6.1	Цели на организацията – същност и видове. Критерии за ефективност на целите
6.2	Мисия на организацията – същност и компоненти
6.3	Обективни противоречия между целите на организацията. Заинтересовани страни от дейността на организацията.
ТЕМА 7. СТРАТЕГИИ НА ОРГАНИЗАЦИЯТА	
7.1	Стратегия на организацията – същност, подходи за тълкуване и видове.
7.2	Стратегически алтернативи. Базови конкурентни стратегии. Функционални стратегии.
7.3	Адаптивни стратегии. Въвеждане и контрол на стратегията.
7.4	Бизнес модели и бизнес моделиране
ТЕМА 8. ОРГАНИЗАЦИОННИ СТРУКТУРИ	

8.1	Същност на управленската функция организиране и на организационната структура на управление
8.2	Видове структури на управление – линейна, функционална, линейно-щабна, линейно-функционална, дивизионна, проектна, матрична.
8.3	Формализация на организационната структура. Властни пълномощия, отговорност и делегиране. Механизми за координиране.
8.4	Съвременни организационни форми и приложението им в сферата на образованието: организации от хоризонтален тип. Мрежови и виртуални структури
ТЕМА 9. МОТИВАЦИЯ И ЛИДЕРСТВО	
10.1	Същност, подходи и параметри на мотивацията
10.2	Съдържателни теории на мотивацията
10.3	Процесни теории на мотивацията
10.4	Същност на лидерството. Власт и влияние на ръководителите.
10.5	Теории за характерните черти. Поведенчески и ситуационни теории за лидерството. Други теории за лидерството.
ТЕМА 10. ГРУПИ В ОРГАНИЗАЦИЯТА	
11.1	Групи – същност и видове. Характеристики на групите.
11.2	Формиране и развитие на групите.
ТЕМА 11. КОНТРОЛ	
14.1	Същност и особености на управленския контрол
14.2	Видове контрол и процес на контрол
ТЕМА 12. ПРОМЕНИ	
15.1	Същност на промяната. Видове промени.
15.2	Управление на промяната
ОБЩО	

III. ФОРМИ НА КОНТРОЛ

№. по ред	ВИД И ФОРМА НА КОНТРОЛА ¹	Брой	ИАЗ ч.
1.	Семестриално оценяване		
1.1.	Казуси	2	70
1.2.	Писмено задание по даден въпрос	2	60
1.3.	Контролни тестове	2	70
Общо за семестриалното оценяване:		6	200
2.	Сесийно оценяване		
2.1.	Изпит (тест)	1	32
Общо за сесийното оценяване:		1	32
Общо за всички форми на контрол:		7	232

¹ При дисциплини, които завършват с текуща оценка се попълва само т. 1 Семестриално оценяване, съгласно чл.21, ал. 2 от Правилника за оценяване на знанията, уменията и компетентностите на студентите в Икономически университет – Варна.

IV. ЛИТЕРАТУРА

ЗАДЪЛЖИТЕЛНА (ОСНОВНА) ЛИТЕРАТУРА:

1. Серафимова, Д. Мениджмънт. Варна, Наука и икономика, 2023

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА (ДОПЪЛНИТЕЛНА) ЛИТЕРАТУРА:

2. Андреева, А., Димитрова, Д. Академичното самоуправление в България - традиции и предизвикателства. Стратегии на образователната и научната политика, София : Аз Буки, Год. 27, 2019, 2, 141-153
3. Андреева, А., Димитрова, Д. Актуални тенденции в законодателната уредба на висшето образование в България. Стратегии на образователната и научната политика, София : Аз-Буки, Год. 29, 2021, 1, 9 - 20
4. Генов, К. Организация и управление на образоването. София, Образование, 1992
5. Институт Отворено общество. Децентрализация на училищното образование в България. 2009
6. Кузманова, М., М. Александрова. Мениджмънт: теория и практика. Второ преработено издание. София, Везни-4, 2013
7. Маслоу, Е. Мотивация и личност (превод). София, Кибеа. 2012
8. Михова, М. Управление на училищното образование. Пловдив, Астарта, 2011
9. Образователни системи. Русе, РУ „А. Кънчев“, 2006
10. Радев, П., Александрова, А. Мениджмънт на училището като организация. Сф: Изкуства, 2015
11. Серафимова, Д., Андреева, А. Трансформация в моделите за управление на висшите училища в България - предизвикателства и възможности в дигиталната ера. Стратегии на образователната и научната политика, София : Аз Буки, Год. 29, 2021, 6, 543-556.
12. Справочник – Европейските образователни системи 25+. Фондация Пайдея, София, 2006
13. Станчева, А и кол. Теория на управлението. Варна, Наука и икономика, 2010
14. Baumers, M., Dominy, J., Practical Management for the Digital Age. An Introduction to Engineers, Scientists, and Other Disciplines. CRC Press, Taylor & Francis Group. Boca Raton, London, NY, 2022
15. Griffin, R. Management, 12 ed., CENGAGE learning, Boston, USA, 2017
16. Robbins, St & M. Coulter. Management, 14th Ed. Global ed., 2018